

קריאת המגילה בצבור ולפני יחידים

קטעים משו"ע ושוע"ר – הקשורים לנושא השיעור

שוע"ר סי' ח

יא אם כמה אנשים מתעטפים כל אחד בטליתו בבת אחת כל אחד מברך לעצמו ואם רצו האחד מברך והאחרים שומעין ועונין אמן ויוצאין בזה דשומע כמדבר. אבל אדם אחר שאינו מתעטף עכשיו בציצית אינו יכול לברך כדי לפטור את המתעטף כיון שהוא עצמו אין צריך לברך עכשיו ברכה. ואם המתעטף הוא בור שאינו יודע לברך יכול לברך לו אחר אע"פ שאין צריך עכשיו לברכה זו, כיון שכל ישראל ערבים זה בזה א"כ גם הוא צריך לברכה זו עכשיו (לכן נוהגין שהש"ץ מברך בקול רם כדי להוציא את מי שאינו בקי). וכן הדין בכל ברכות המצות.

שוע"ר סי' ט

יד ברכות אלו של קריאת שמע הש"ץ מוציא את הרבים ידי חובתן אפילו מי שהוא בקי. ואינן דומות לתפלה שאין הש"ץ מוציא אלא מי שאינו בקי, לפי שהתפלה בקשת רחמים היא וצריך כל אחד לבקש רחמים על עצמו אם יודע, משא"כ בברכות אלו וכיוצא בהן.

ומכל מקום אינו מוציא אלא ש"ץ את הצבור דהיינו כשיש שם ט' השומעים ועונין אמן אבל כשאין ט' שומעין יחיד הוא. ואין יחיד מוציא את היחיד אפילו מי שאינו בקי אלא בברכת הנהנין וברכת המצות וכיוצא בהן משאר כל הברכות, חוץ מברכות קריאת שמע וכל ברכת השחר שהן ברכות שבח והודאה ונתקנו לאמרם בפיו או שישמע אותן ברוב עם שהיא הדרת מלך כשט' שומעין מאחד ועונין אחריו אמן. וברכת המזון אע"פ שהוא ג"כ ברכת הודאה על העבר, מכל מקום כיון שהוא ברכת הנהנין הקלו בהן.

שוע"ר סי' סא

כה יש נוהגין לקרות קריאת שמע בקול רם מלבד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ויש נוהגין לקרותה בלחש מלבד פסוק ראשון מפני חשש שמא יבטח אחר על השמיעה ולא יקרא בעצמו, ובאמת אינו יוצא בשמיעה אלא כשט' שומעין מאחד המכווין להוציאם כמו שנתבאר בסי' נ"ט.

שוע"ר סי' קד

ה אפילו לענות קדיש וברכו וקדושה לא יפסיק בתפלת י"ח, אלא ישתוק ויכוין למה שאומר הש"ץ, ויהיה כעונה בפיו, ששומע כעונה בכל מקום.

שוע"ר סי' קכד

א לאחר שסיימו הצבור תפלתם יחזור ש"ץ התפלה בקול רם שאם יש מי שאינו יודע להתפלל ישמע כל התפלה מהש"ץ ויוצא אבל הבקי אינו יוצא ידי חובתו בתפלת ש"ץ. ואפילו מי שאינו בקי אינו יוצא אלא בצבור דהיינו שט' יהיו שומעין ומכוונים לברכת הש"ץ ויענו אמן אחריו כמו שנתבאר בסי' נ"ט.

יד מי ששכח ולא אמר יעלה ויבא בראש חודש או בחולו של מועד וכן בכל דבר שצריך לחזור בשבילו יש לו תקנה שיכוין דעתו וישמע מש"ץ כל י"ח ברכות מראש עד סוף כאדם שמתפלל לעצמו ולא יפסיק ולא ישח ופוסע ג' פסיעות לאחריו, שכיון שכבר התפלל אלא ששכח מלהזכיר הש"ץ מוציאו ידי חובתו אע"פ שהוא בקי. אך אין כל אדם יכול לכוין דעתו לשמוע מש"ץ מראש ועד סוף (ושמא לבבו יפנה ולא ישמע מש"ץ איזה דבר המעכב בתפלה[1]) לכן מוטב להתפלל בעצמו.

שוע"ר סי' קסז

יז כל מקום שאין מצטרפין מפני שלא נקבעו יחד וכל אחד מברך לעצמו, אם בירך אחד לכולם אע"פ שנתכוין להוציאם ידי חובתם והם נתכונו לצאת לא יצאו, שברכת הנהנין אינה דומה לברכת המצות שכל המחויב בדבר מוציא חבירו ידי חובתו, אבל בברכת הנהנין מי שנהנה הוא ראוי שיברך, ואין אחד פוטר חבירו בברכתו אלא א"כ נקבעו יחד על דבר שדרך לקבוע עליו כגון פת ויין שקביעותם מצרפתן להיותם נחשבים כגוף אחד לברכה אחת לכולם.

שוע"ר סי' קצב

א במה דברים אמורים בברכה ראשונה שדעתם להתחבר ולקבוע עצמן לאכול יחד, אבל בברכה אחרונה כיון שכבר אכלו והם מתפרדים זה מזה אינן מצטרפין זה עם זה להחשב כגוף אחד שיפטרו בברכה אחת מהם, אלא א"כ הם משלשה ולמעלה שיש שבח וקלוס יותר כשמצטרפין לברכה אחת לפי שהם ראויים לזמן כלומר להזדמן יחד לצירוף ברכה בלשון רבים.

שוע"ר סי' ריג

ד אין אדם יוצא ידי חובתו בשמיעת הברכה אפילו ענה אמן אלא א"כ שמעה מתחילתה ועד סופה ונתכוין לצאת בה ידי חובתו והמברך נתכוין להוציא. ואז יוצא ידי חובתו בדיעבד אפילו לא ענה אמן.

ו בברכות המצות כשכולם מקיימים המצוה ביחד כגון שמיעת קול שופר או מגילה מצוה שאחד מברך לכולם, בין התוקע או הקורא בין אחד מן השומעים וכן אם יושבים בסוכה אחת. אבל אם רצו לקיים כל אחד המצוה בפני עצמו ולברך לעצמן הרשות בידם כגון שיקרא כל אחד המגילה לעצמו אם אין שם עשרה או שיתקע לעצמו ומכל מקום טוב שיקרא אחד לכולם לקיים ברב עם הדרת מלך אע"פ שאין חיוב בדבר שאין לחייב אדם שיקיים המצוה המוטלת עליו ע"י שליח כשיכול לקיימה בעצמו וכן בקידוש והבדלה וכל כיוצא בהן.

שוע"ר סי' רסח

יח אם טעה והתפלל תפלה של חול בליל שבת או אפילו לא התפלל כלל אם שמע ברכה מעין ז' מהש"ץ מראש ועד סוף יצא ידי חובתו ואע"פ שבשאר תפלות אין הש"ץ מוציא אלא את מי שאינו בקי אבל לא את הבקי מכל מקום בתפלת ערבית שהיא רשות הקלו בה ולכך יוצא ג"כ במעין ז' במקום ז'.

שוע"ר סי' רעג

ו אם כבר קידש לעצמו במקום סעודתו כיון שהוא אינו צריך לקידוש זה אין לו לקדש לאחרים לכתחלה אלא אם כן הם אינם יודעים לקדש בעצמם.

שוע"ר סי' תעט

ז אבל יכול ליתן רשות לאשתו לומר הודו ויאמר נא והוא יענה אחריה הודו ויצא ידי חובתו במה ששומע ממנה יאמר נא ויאמרו נא וגו' שאף שהנשים פטורות מכל הלל כמו שנתבאר בסי' תכ"ב בהלל זה חייבות ואין שום חילוק ביניהן לאנשים בכל מה שנוהג בלילה זה כמו שנתבאר בסימן תע"ב.

שוע"ר סי' תפד

ג ואח"כ אומר לפניהם מה נשתנה וכל ההגדה ... ואח"כ הלל.

שוע"ר סי' תפט

א אם הוא בעצמו שמע הספירה מפי חבירו אם נתכוין לצאת ידי חובתו בשמיעה זו וגם חבירו המשמיע נתכוין להוציא יצא ידי חובתו מן התורה שהשומע הוא כאומר והוא ששמע מפי המחויב במצוה זו. ויש חולקין על זה ואומרים שצריך שתהא ספירה לכל אחד ואחד ממש שכל אחד יספור בעצמו, ויש לחוש לדבריהם לכתחלה שלא לסמוך על שמיעת הספירה מהש"ץ.

שוע"ר סי' תקפה

ה ואחד מי שיצא ידי חובתו ותוקע להוציא אחרים ידי חובתן מברך שתי ברכות אלו, במה דברים אמורים כשאין השומע יודע לברך אבל אם הוא יודע לברך יברך בעצמו ולא ישמע ממי שכבר יצא ידי חובתו כמו שנתבאר בסי' רע"ג ע"ש.

שו"ע סי' תרפט

ב אחד הקורא ואחד השומע מן הקורא יצא ידי חובתו ... ויש אומרים שהנשים אינם מוציאות את האנשים. **הג"ה** ויש אומרים אם האשה קוראה לעצמה מברכת לשמוע מגילה, שאינה חייבת בקריאה. **ה** מקום שאין מנין אם אחד יודע והאחרים אינם יודעים אחד פוטר את כולם ואם כולם יודעים כל אחד קורא לעצמו.

מ"א שם

י קורא לעצמו, משמע דסבירא ליה דאין היחיד מוציא חבירו אלא בעשרה ... כמו תפלה דבעי עשרה, אבל ברבינו ירוחים נתיב י"ג משמע דאפילו יחיד מוציא חבירו במגילה אע"פ שהוא בקי ... ואם כן עדיף שיקרא אחד לכולן משום ברוב עם הדרת מלך.

פסקי הסדור סדר קריאת מגילה

כשקורין המגלה בצבור מברכין לאחריה ברכה זו [ברוך כו' הרב את ריבנו וכו'] אבל לא ביחיד.